

POGOVOR: Janez Drnovšek, predsednik države

“Nekatere predsednik očitno moti”

Kako dojema predsedniško funkcijo, ali se je v svoji kritiki prenaglil in kdaj premier ni bil državotvoren?

Suzana Lovec
Borut Hočevar

LJUBLJANA – S predsednikom države Janezom Drnovškom smo se včeraj pogovarjali o zadnje čase vse bolj napetih odnosih med njim in vlado oziroma premierom Janezom Janšo.

Danes ste v zapisu na spletni strani Gibanja za pravičnost in razvoj kritiko vlade še zaostri – vlada da se ukvarja sama s sabo, od nikoder ni reform, vlada ne rešuje odnosov s sosedi, kadruje pa v gospodarstvu in medijih, pomembna je le lojalnost stranki, ni treba iti do Rusije, da bi videli avtokratsko politiko... Mar to ne pomeni, da Gibanje vstopa nekoliko aktivneje na polje politične dejavnosti?

Odvisno, kako razumete politiko. Vlada lahko naredi največ, da se problemi rešujejo, in je tudi plačana za to. Civilne družbe, kot je Gibanje, pa lahko opozarjajo. To ni nič neobičajnega in še se bo dogajalo, da prek Gibanja opozarjamo vlado na probleme. To pa še ne pomeni vstopanja v aktivno, sploh pa ne strankarsko politiko.

Premier Janša je v odzivih na vašo kritiko pred dnevi dejal, da bi se morali odločiti, ali ste predsednik Gibanja ali vseh državljanov. Kako doseči, da se ti dve vlogi ne bi prepletali?

Zakaj pa bi se moral odločiti med tem? Jaz enako mislim kot predsednik države in kot predsednik Gibanja. V naši ustavi nikjer ne piše, da ne bi kot predsednik države smel voditi tudi politične stranke. Zamrznil sem članstvo in potem izstopil iz stranke, ker sem ocenil, da je to primerno. Zakaj pa ne bi mogel voditi združenja, kot je Gibanje za pravičnost in razvoj?

Pa si glede tega niste nič premislili? Javnomenjske raziskave vam odlično kažejo, če bi šli s stranko na volitve.

Gibanje ne misli biti politična stranka, ampak uvaja nov vzorec delovanja, kar pomeni, da lahko sodeluje z vsemi strankami, z nekaterimi, ki enako mislijo, ali pa z nobeno. Skušam predvsem vplivati na zavest

ljudi, usmerjati pozornost na nerešena vprašanja in na krivice. V skrajnem primeru lahko Gibanje tudi nastopi na volitvah, če bi ugotovilo, da se prek političnih strank zadev ne da reševati, da se zavest ne dviguje, da ne sprejemajo iniciativ. Veliko ljubše pa bi mi bilo, če bi z njimi sodelovali.

Nekateri ocenjujejo, da tako resnih kritik ne bi smeli izrekat na tako lahkoten način; da bi morali, če menite, da si vlada zasluži kritiko, to narediti na kakšen bolj primeren način – na posebni tiskovni konferenci, nagovoru državljanom... ne pa kar mimogrede v izjavi za javnost ali na spletni strani Gibanja.

To ni bilo narejeno prav nič lahkotno; povedano je bilo popolnoma resno. Vsaka moja izjava je resna in ne vem, zakaj bi bila pomembna oblika ali kraj izjave. To je nepomembno, pomembna je vsebina.

Premier pravi, da gre pri vas za svojstven način dojemanja funkcije predsednika države.

Gre za način, da je predsednik države aktiven, da ni samo tiho in opravlja protokolarne dogodke. Zakaj bi moral biti predsednik tiho? Verjamem pa, da predsedniku vlade ni všeč bolj aktivna vloga predsednika države, zlasti še, če opozarja na napake vlade. Vlado podprem, ko naredi kakšno dobro potezo, in sem kritičen, ko dela kaj narobe. Zakaj bi pa potrebovali predsednika države, če bi bil samo privesek vlade, ki bi kimal, karkoli bi vlada naredila?

Ampak zgodba z operacijskimi mizami, zaradi katere ste kritizirali ministra Bručana, se ni začela v času te vlade.

Tu je bil predsednik vlade nekorekten. Opravičevati sedanjno zgodbo z operacijskimi mizami z neko drugo zgodbo iz prejšnje vlade nima smisla. A ker je bil takšen problem pri prejšnji vladi, je lahko zdaj spet, in to še večji?! Tega ne sprejemam. Prvi zaplet z operacijskimi mizami je bil na Kliničnem centru v času Ropove vlade. Ampak takrat je minister Keber posegel v to zgodbo in nastopil proti problematiki rešitvi. Takrat vlada ni podpirala takšnega razpisa, ampak

je intervenirala zaradi suma, da je šlo za neustrezne nakupe miz. In potem je bil v času Ropove vlade izveden razpis za mize na Onkološkem inštitutu in drugih bolnišnicah, ponudnik je bil izbran, a je prišlo do zamenjave vlade in minister Bručan je tisti razpis razveljavil ter začel z novim. In ta se zdaj vleče že več kot poldrugo leto. To je problem. Predsednik vlade na to ni ustrezno odgovoril in je malo zavajal. Bi ga pa moralo to, kaj se je dogajalo z operacijskimi mizami, bolj skrbeti, kot ga.

Tudi zgodba z gradnjo asfaltne baze v Planinski vasi, zaradi katere ste kritizirali ministra Viranta, sega v čas vlade LDS... Danes sta se ministrom Virantom o tem pogovarjala.

Ta zgodba res sega precej nazaj. In ravno za to gre. Že leta '98, '99 so bili izdani odloki ministrstva za okolje proti tej asfaltni bazi, ki je bila zgrajena na črno. Sodišča so se tudi o tem tako izrekla. Ampak potem je občinski svet spremenil prostorski načrt in legaliziral to črno gradnjo. Glavna napaka je bila storjena takrat. In minister Virant je izhajal iz dej-

stva, da je bilo gradbeno dovoljenje pač izdano na podlagi tega spremenjenega prostorskega načrta in da torej naj bo izdano po tej logiki tudi uporabno dovoljenje. Moram biti korekten in povedati, da je vtis ob pogovoru z ministrom, da je on deloval v dobri veri in v svojem pravnem prepričanju. In da so tisti, ki so prenesli naprej, češ da se je minister vmešal in zahteval izdajo soglasja, stvar najbrž malo poenostavili. In da njegova vloga pri tem ni problematična.

Ste se torej v tej svoji kritiki Viranta prenaglili? Niste dovolj poznali dejstev?

Če pogledamo celotno zgodbo Planinske vasi, je to katastrofa za pravno državo. To je popolna blamaža, ki se ne bi smela zgoditi. Izigrati toliko sklepov različnih instanc, legalizirati črno gradnjo... To se je zgodilo pred Virantom. On

Zunanje ministrstvo bi moralo sklicevati usklajevalne sestanke, a jih ne, pravi predsednik države. Foto: Bojan Velikonja

je vskočil v zadnjo fazo. Rekel sem mu, da bi lahko pogledal tudi vso zgodbo, on je rekel, da se je osredotočil samo na vprašanje upravne enote, ki ga je dobil. Jaz mu verjamem. S tega vidika jemljem nazaj tisti prizvok, ki se ga je dalo razumeti, da je minister Virant krivec za to zgodbo.

Kako odgovarjate na očitke, da ste presegli svoja pooblastila – denimo pri sestanku z Mesičem, obisku Karadordeviča, s tem, ko ste posredno pozvali k zamenjavi ministrov za zdravje in javno upravo?

Vsak od nas, tudi vi ali jaz, že kot državljan lahko rečemo, da je treba morda kakšnega ministra zamenjati. Zakaj pa bi predsednik imel omejeno pravico govora? Ravno nasprotno. Predsednik mora povedati, kaj misli o stanju v državi. Nekatere očitno predsednik s svojimi stališči in opozorili moti. Če pa govorimo o zunanji politiki – zakaj pa se ne bi smel predsednik države srečati s predsednikom druge države ali pa povabiti princa Karadordeviča na obisk? Že takrat, ko sem se srečal s predsednikom Mesičem, sem povedal, da se nisva imela kaj pogovarjati, ker obe vladi nič ne delata. Namen najinega srečanja je bil ravno to, da poveva,

da ne ena ne druga vlada sploh ne poskušata več reševati odprtih problemov. Ali naj prej vprašam vlado, če lahko to rečem? Sem pa vlado in premiera pred tem večkrat opozarjal na to. Dajal sem predloge in iniciative, ampak ni bilo nič upoštevano. Tako da sem počasi opustil te svoje iniciative za pogovore s predsednikom vlade. Po mojem predlogu za Kosovo jeseni lani je vlada sprejela odlok o usklajevanju na zunanjepolitičnem področju. Rekel sem, lahko se usklajujemo v tisti meri, ki ne posega v ustavne pravice predsednika. V dobro države je, da se usklajujemo in si izmenjujemo informacije. A kaj se je zgodilo? Zunanje ministrstvo bi moralo sklicevati usklajevalne sestanke, kjer bi bili predstavniki MZZ, vlade, DZ, predsednika države. Teh sestankov ni. Jih ne sklicujejo. Nič ne usklajujejo.

Ta komunikacija, ki je predvidena v uredbi, torej šepa?

Tega usklajevanja, za katerega je zadolženo MZZ, ni. MZZ je bilo obveščeno tudi o obisku Karadordeviča, ampak ni nihče izrazil interesa po kakšnem usklajevanju.

Se pa strinjate, da sta glavna kreatorja zunanje politike države DZ in vlada in da mora predsednik države zagovarjati navzven stališča države, če so ta že oblikovana.

Če so oblikovana, če so uradna. Ampak v vseh teh zadevah, o katerih govorimo, ni bilo nobenih takšnih stališč.

Če pa bi bila stališča oblikovana, bi Slovenija navzven govorila z enim glasom?

Seveda. Saj to se velikokrat počne. To pa ne pomeni, da predsednik ne sme dati svojega predloga ali povedati svojega mnenja – še zlasti v primerih, ko stališče države o nekem vprašanju še ni oblikovano.

Pa se vam zdi primerno, da s premierom zadnje čase ko-

municirata prek medijev? Se ne bi o tako pomembnih zadevah pogovorila tudi na kakšnem sestanku? Kdaj sta se zadnjič sestala?

Pred kakima dvema mesecema. Gre za to, da jaz odgovarjam na izjave premiera, ki je na neprimeren način problematiziral vabilo za obisk princa Karadordeviča. Kar ni bilo ravno državotvorno z njegove strani. Tudi on bi lahko to povedal drugače, ne prek medijev.

Rekli ste že, da ste počakali dobro leto, preden ste začeli vlado kritizirati. Kje vse pa je ta vlada še slaba?

Bilo je že dovolj izrečenega. Tega spora z vlado in predsednikom vlade ne želim poglobljati, sem pa želel povedati tisto, kar mislim, da je treba – da ne mislim sprejemati takšnega odnosa in žaljivih izjav o predsedniku in njegovi funkciji. In tako bo tudi v prihodnje. Moj odnos do vlade bo takšen, kakršna bo vlada. Če bo delala dobro, jo bom pohvalil, če bo delala slabo, bom to povedal. Če me bodo skušali na takšen ali drugačen način marginalizirati ali potlačiti, bom tudi znal odgovoriti na ustrezen način. S tem bi želel zaključiti. Želim, da vsak iz tega potegne svojo izkušnjo, jo pozitivno ovrednoti in da v nadaljevanju delamo skupaj v interesu države.

Kako pa ocenjujete resolucijo o nacionalnih razvojnih projektih do leta 2023, ki jo je pripravila vlada?

Resolucija se bere zelo lepo, ampak leto 2023 je daleč. Jaz si ne bi upal delati načrtov do leta 2023. Svet, okoliščine, izživi, načini reševanja problemov se tako hitro spreminjajo, da utegne biti marsikaj povsem drugače že čez pet ali deset let. Leta 2023 ne bo nihče vedel, kaj je bilo zapisano v resoluciji leta 2006.